

**BİR DEVLETİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLERE AZA OLARAK
KABULÜ ŞARTLARI.**

Yazan : **Asistan Cemal AYGEN**

P L Â N

GİRİŞ

KISIM I. Meselenin Birinci Komisyonunda münakaşası ve ileri sürülen fikirler.

- I. İstışarî mütalâa talebinin aleyhinde bulunanlar.
- II. İstışarî mütalâa talebinin lehinde bulunanlar.

KISIM II. Genel Kurulda münakaşa ve ittihaz edilen karar.

KISIM III. Meselenin Adâlet Divanında incelenmesi.

- I. Salvador Cumburiyetinin Divan Grefyesine gönderdiği mektup.
- II. Guetemala Hükümetinin Divan Grefyesine gönderdiği mektup.
- III. Kanadann noktayı nazarı.
- IV. Yunan Hükümetinin noktayı nazarı.
- V. Yugoslav Devletinin görüş tarzı.

KISIM IV. Adalet Divanında yapılan müdafaalar.

- I. Yugoslav delegesi M. Batos'un ekspozesi.
- II. Belçika adına M. Kaackenbeeck'in konuşması.
- III. Fransa adına M. Geoges Scelle'in talebi.

KISIM V. Andlaşmanın 4 üncü maddenin tetkiki.

- I. Genel Kurulun sormuş olduğu sual.
- II. Andlaşmanın 4 üncü maddesi.

KISIM VI. Divanın Kararı.

BİR DEVLETİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLERE AZA OLARAK KABULÜ ŞARTLARI

— Andlaşmanın 4 üncü maddesi —

GİRİŞ

Birleşmiş Milletler Andlaşması, Teşkilâta ne şekilde üye olunabileceğini Andlaşma metninin 3 ve 4 üncü maddelerinde tasrih etmiş bulunmaktadır. 3 üncü maddeye göre Teşkilâta üye olanlar, Sanfransisko'da toplanan Birleşmiş Milletler Konferansına iştirak etmiş veya 1 Ocak 1942 tarihli Birleşmiş Milletler Demecini önceden imzalamış olan Devletler, Teşkilâtın aslı üyeleridir. Fakat her hangi bir sebeple Sanfransisko Konferansına iştirak etmemiş veya 1 Ocak 1942 tarihli demeci imzalamamış olan bir Devlet, sonradan teşkilâta baş vurarak aza olabilir. Bu şekilde aza olmada aranılan şartlar tamamen başkındır ve Andlaşmanın 4 üncü maddesinde bunlar tasrih edilmiştir.

İnceleyeceğimiz meselenin arzettiği hususiyet ve ehemmiyet bakımından mevzuu bahis 4 üncü maddeyi aynen zikredelim:

«1 — İşbu Andlaşma vecibelerini kabul edip bunları yerine getirmeye muktedir ve istekli olduklarına Teşkilâtça hükmedilen bütün diğer barışsever Devletler Birleşmiş Milletler Üyesi olabilir.

2 — İşbu şartları haiz olan Devletin, Birleşmiş Milletler üyeliğine kabulü, Güvenlik Meclisinin tavsiyesi üzerine, Genel Kurul kararı ile olur.»

Bu madde 1947 senesinde, gerek Güvenlik Meclisinde ve gerekse Genel Kurulda yeni üyelerin Teşkilâta aza olarak kabulleri esnasında tatbik edilmesi icap etmiş ve maddenin tefsir tarzı üzerinde, bu organların azaları arasında bir ihtilâf çıkmıştır. Bu ihtilâf, Güvenlik Konseyinin bir devletin azalığa kabulü hakkında hususî bir raporunun, Genel Kurulun Birinci Komisyonunun 98 nci oturumunda incelenirken münakaşa edilmiş ve o vakit Belçika delegasyonu tarafından meselenin Adalet Divanına sevk edilmesi istenmiştir (1).

İhtilâf mevzuu olan mesele şudur: Andlaşmanın 4 üncü maddesinin 1

(1) Publication de la Cour Internationale de Justice. Mémoires, Plaidoiries et Documents. Exposé de M. Ivan KERNO, Représentant du Secrétaire Général des Nations Unies. S. 43.

inci bendinde azalığa kabul için tasrih edilmiş şartlardan gayri olanlar, azalığa rey verecek olan Devletler tarafından ileri sürülebilir mi, sürülemez mi?

1947 senesinde Macaristan, İtalya, Romanya ve Bulgaristan ikinci defa olarak Birleşmiş Milletlere müracaat etmişler ve aza olarak kabullerini istemişlerdi. Bunlarla beraber Finlândiya da azalık için ilk defa müracaat etmişti. Bu müracaatlar Güvenlik Meclisinin 204, 205 ve 206 ncı oturumlarında incelenirken, Aza Devletlerden biri, müracaat eden Devletlerden biri için müsbet reyinin isharını, diğer devletlerin de aynı zamanda aza olarak kabul edilmeleri şartına bağladı. Bunun üzerine çıkan ihtilâfda, böyle bir teklifin Andlaşmanın 4 üncü maddesine yeni bir şart eklemek demek olduğu söylenildi. Nihayet meselenin Birinci Komisyona havalesine ve orada tetkik edilmesine karar verildi.

Birinci Komisyonda Belçika delegasyonunun teklifi üzerine meselenin tetkikinin Adalet Divanına sevkine karar verildi ve Genel Kurul da 117 ve 118 inci genel oturumunda umumî bir münakaşa yaptıktan sonra ittihaz ettiği 17 Kasım 1947 tarihli bir kararla, istişarî mütalâa beyan etmesi için meselenin Adalet Divanına sevkine karar verdi.

Genel Kurulun almış olduğu karar ve Adalet Divanından sormuş olduğu sual şudur:

«Genel Kurul,

Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 4 üncü maddesini nazarı itibare alarak:

Güvenlik Meclisinin 204, 205 ve 206 ncı oturumlarında bazı Devletlerin Birleşmiş Milletlere Aza olarak kabulleri için teati edilen noktayı nazarları göz önünde bulundurarak;

Andlaşmanın 96 ncı maddesini nazarı itibare alarak;

Milletlerarası Adalet Divanından aşağıdaki mesele hakkında istişarî mütalâa sormakta:

Andlaşmanın 4 üncü maddesi gereğince, gerek Güvenlik Meclisine ve gerekse Genel Kurula, bir Devletin Birleşmiş Milletlere aza olarak kabul edilmesi için davet edilen Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Azasından biri, mevzubahis maddenin 1 nci bendinde sarahaten tasrih edilmemiş şartları ileri sürerek vereceği müsbet reyi bunların tahakkukuna bağlamağa hukuken yetkili midir? Bahusus, mevzubahis Devlet tarafından metinde tasrih edilmiş olan şartların yerine getirilmiş olduğunu kabul ettikten sonra, vereceği müsbet reyi, alâkadar devletle beraber, diğer başka devletlerin de Birleşmiş Milletlere aza olarak kabul edilmeleri şartına bağlayabilir mi?

Bu mselenin tetkiki için Genel Sekreteri, yukarda zikredilen Güvenlik Meclisi içtimanın zabıtlarını Divana vermekle vazifelendirmektedir.» (2).

KISIM I.

MESELENİN BİRİNCİ KOMİSYONDA MÜNAKAŞASI VE İLERİ SÜRÜLEN FİKİRLER.

Andlaşmanın 4 üncü maddesi üzerinde Genel Kurul yukarda zikrettiği-miz kararı vermeden evvel, bu mesele Genel Kurulun Birinci Komisyonunda bir hayli tetkik edilmiş ve münakaşa mevzuu olmuştur.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği adına Adalet Divanının huzurunda bir beyanatta bulunan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği mümessili M. İvan KERNO, her hangi bir şekilde, mütalâa beyan etmek ve hukukî bir kanaat ishar etmekten çekinerek, (3), doğrudan doğruya meselenin ortaya çıkış şeklini izah etmiş ve gerek Birinci Komisyonunda ve gerekse Genel Kurulda muhtelif delegasyon tarafından ileri sürülen hukukî ve politik noktayı nazarları, aslına büyük bir sadakatle ve tamamen bitaraf bir şekilde hulâsa etmiştir.

Genel Kurulun Birinci Komisyonunun 98 nci içtimainda söz alan muhtelif Devlet delegasyonu görüşlerini şu şekilde izah etmişlerdir:

Belçika delegesi, meselenin ihtilâflı olduğunu söyleyerek, tetkiki için, Andlaşmanın 96 nci maddesine (4) istinat ederek, Adalet Divanından istişarî rey istenilmesini teklif etti.

Bu teklif üzerine Komisyonunda bulunan delegasyonlardan bir kısmı Adalet Divanından istişarî rey sormanın lüzumsuzluğu üzerinde dururken, bir kısmı da aksi mütalâaları beyan ederek, meselenin Divana sevkinde ısrar ettiler.

I — İstişarî mütalâa talebinin aleyhinde bulunanlar.

Polonya delegesi, istişarî bir mütalâa sormanın lüzumsuz olduğunu, zira maddenin gayet sarıh olup, «yeni azanın kabulü üzerinde karar alınırken

(2) Cour Internationale de Justice, s. 9.

(3) Exposé de M. İvan Kerno. a.g.e, s. 43.

(4) Andlaşmanın 96 nci maddesi aynen şudur: «Genel Kurul veya Güvenlik Meclisi, Milletlerarası Adalet Divanından hukukî hangi bir mesele hakkında istişarî rey isteyebilir.»

biz, 4 üncü madde ve Andlaşmanın tümü ile hareket etmek mecburiyetindeyiz» (5) demiştir.

Avusturalya delegesi de, 4 üncü maddenin, kabul taleplerine tatbiki icap eden mutlak şartların ne olduğunu sarih bir şekilde anlaşıldığını, bunun için de divandan istişarî mütalâa almaya lüzum olmadığını bildirdi.

Rusya temsilcisi, 4 üncü maddenin vaz etmiş olduğu şartların gayet sarih olduğunu, bunun için Divandan istişarî mütalâa almanın lüzumsuz bulunduğunu, hattâ böyle bir mütalâa sorulduğu takdirde, Divanın vereceği mütalâanın Andlaşmanın bir tefsiri olacağı ve bu suretle Divanın «Güvenlik Meclisi veya Genel Kurulun üstünde yer alacağı» kanaatına yer vermesinin muhtemel olduğunu belirtti.

Arjantin mümessili, Divandan istişarî rey talep etmenin Andlaşmanın bir tefsiri olacağını, halbuki Adalet Divanının böyle bir tefsir selâhiyetini haiz olmadığını belirttikten sonra şunu ilâve etti: «Böyle bir tefsir yapmak selâhiyeti, bilhassa siyasî bir mesele bahis mevzuu olunca, Genel Gurula aittir» (6).

II — İstişarî mütalâa talebinin lehinde bulunanlar.

İstişarî mütalâa talebinin lehinde bulunanlar İngiltere, Yunanistan ve Salvador Devletleridir.

İngiltere temsilcisi, Belçikanın noktayı nazarını kuvvetle müdafaa etmiş, ve her ne zaman ki bir mețin üzerinde muhtelif tefsirler ileri sürülmekte ise, bu metnin «müstakil, tarafsız ve selâhiyetli mütehasıslardan müteşekkil bir organın tetkikine arzetmenin doğru olacağını» söylemiştir.

Yunan mümessili de Belçika teklifinin lehinde konuşmuş ve «her ne zaman ki hukukî bir mesele bahis mevzuudur, Milletlerarası Adalet Divanına başvurulmalıdır» demiştir.

Salvador delegesi, gayet hararetle bir konuşma yaparak, netice hakkındaki fikirlerini şu şekilde beyan etmiştir: «Divanın 4 üncü maddenin 1 nci bendinin tefsiri, bu maddede gösterilen şartlardan başka şartların bir namzed Devletten istenemeyeceği merkezinde olacaktır.»

Bu münakaşalar neticesinde Birinci Komisyon 103 üncü içtimanda Belçikanın teklifini reye vaz etmiş ve teklif 13 muhalif ve 16 çekimsere karşı 24 reyle kabul edilerek Genel Kurula havale edilmiştir.

(5) Annexe 2. Ibidem. 99 ème séance. 7 Nov. 1947. Exposé du représentant de Pologne. pp. 41 - 42.

(6) Annexe 6. Ibidem. Intervention du représentant de l'Argentine, P. 161.

KISIM II.

GENEL KURULDA MÜNAKAŞA VE İTTİHAZ EDİLEN KARAR.

Birinci Komisyonun yukarda bahsettiğimiz kararı Genel Kurula sevkedildi ve orada da ayrı bir münakaşa konusu oldu. Genel Kurul 117, ve 118 inci umumi içtimanda meseleyi tetkik ederek karara bağladı. Yalnız bu kararı zikretmeden evvel, bu kurulda cereyan eden münakaşalara kısaca bir göz gezdirelim.

Polonya delegesi, evvelce Birinci Komisyonunda ileri sürmüş olduğu noktayı nazarı müdafaa ederek, meseleye verilecek cevabın gayet sarîh olduğunu, zira 4 üncü maddenin 1 nci bendinde aza olabilmenin lüzumlu şartlarının tesbit edilmiş olduğunu ve eğer maddenin «şeklî tefsiri» bahis mevzuu ise, buna da lüzum olmadığını bildirdi. Fakat diğer delegasyonlar meselenin Divana sevkedilmesinde ısrar ederlerse, buna da bir şey demeyeceğini beyan etti; ve ilâve etti: «Eğer bir aday Güvenlik Meclisince teklif edilmemişse, bu halde meselenin Adalet Divanına sevkinde bir zaruret yoktur, bilâkis bir tehlike vardır; zira böyle bir halde Adalet Divanı Güvenlik Meclisinin yerine geçer» (7).

Rus delegesi de meselenin Adalet Divanına sevkinde bir zaruret olmadığı üzerinde durdu. Yeni Azaların kabul şartlarını 4 üncü maddenin 1 nci bendi tayin ettiğine göre, Divana bu hususta sorulacak suale menfî cevap geleceğinin şüphesiz olduğunu bildirdi.

Rus delegesine göre mesele, hukukî olmakdan çok uzak olup, politik bir meseledir: «Aynı şartları haiz olan Devletlerden birinin kabul edilip diğerinin kabul edilmemesinin hiç bir hukukî esası yoktur. Bu sebeple, Divana sorulmak istenilen mesele tamamen politiktir» (8).

Avustralya delegasyonu, evvelce Birinci Komisyonunda savunduğu fikrin aksine olarak bu sefer meselenin Divana sevkedilmesi icap ettiği üzerinde durarak, şu noktaya nazarı dikkati çekti: «İtalya ve Finlândiyanın adaylıklarının kabulü için Güvenlik Meclisinde rey verileceği sırada bu organlarda bulunan Azalardan biri, diğer Devletlerin de -Bulgaristan, Romanya ve Macaristan- Aza olarak alınmadıkları takdirde, bu iki Devlet lehine rey vermiyeceğini ileri sürmesiyle ortaya çıkmıştır» (9).

(7) Exposé de M. Kerno. a.g.e. s. 45.

(8) Exposé de M. Kerno. a.g.e. s. 45.

(9) Exposé de M. Kerno. a.g.e. s. 46.

M. Ivan Kerno, Divan önünde Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği adına yaptığı konuşmada, Genel Kurulda Muhtelif Devletler tarafından ileri sürülen fikirleri şu şekilde hülâsa etmiştir: (10).

1 — Genel Kurul, Andlaşmanın bir maddesinin tefsirini Adalet Divanından sormağa yetkili değildir. -Arjantin, Hindistan, Rusya-. Mukabil görüş, Belçika teklifini destekleyen delegasyonca müdafaa edilmiştir.

2 — Yeni bir Azanın kabul şartları Andlaşmanın 4 üncü maddesinde tayin edilmiştir ve bunun neticesi olarak her hangi bir devlet, maddede sarahaten zikredilmeyen şartları ileri sürerek, adayın aza olarak kabulünü, bu şartların tahakkukuna bağliyamaz. -Avustralya, Belçika, Amerika, İngiltere, Salvador-.

3 — Yeni azanın kabulü hususunda Güvenlik Meclisinin takdir hakkı hudutsuzdur. -Hindistan-.

4 — Yeni Azanın kabulü Andlaşmanın 4 üncü maddesinde sarahaten ve kesin olarak belirtilmiştir; fakat istisnaî hallerde bu maddedeki tabirler, siyasi mahiyette kararların alınmasını icap ettirebilir ve bu halde de, mutlaka «siyasi bir sahada» hal edilmesi lâzımdır. -Rusya-.

5 — Eğer Birleşmiş Milletler Teşkilâtından olan bir aza devlet, aday devletin Andlaşmanın 4 üncü maddesinde belirtilen şartları haiz olduğunu bir kere tanıdıktan sonra, diğer bir devlet kabul edilmedi diye, mevzubahis devletin kabulü aleyhine rey vermek selâhiyetini haiz değildir. -Avustralya, Çin, Belçika, İngiltere-.

İşte Genel Kurulda belirmiş olan fikirler bu beş grup içersinde hülâsa edilebilir.

Bu muhtelif fikir cereyanları ezcümle ikiye irca edilmektedir:

a — Mesele politik bir meseledir. Bu bakımdan, hukukî işleri hal etmekle vazifeli olan Adalet Divanına bu meseleyi sormakta bir mâna yoktur; zaten Divan da selâhiyetsizdir.

b — İhtilâf mevzuu olan mesele, politik değil, hukukî bir meseledir.

Bu bakımdan Genel Kurul, Andlaşmanın 96 ncı maddesine göre Adalet Divanından istişarî rey talep etmek hakkını haizdir ve zaten Divan da yetkilidir.

Bu iki şık Genel Kurulda oya konmuş ve Genel Kurul 17 Kasım 1947 ta-

(10) Exposé de M. Kerno. a.g. s. 45.

rihli 118 nci oturumunda, 18 muhalif ve 2 çekimsere karşı 40 reyyle mesele-
nin Adalet Divanından sorulmasına karar vermiştir. (11).

KISIM III.

MESELENİN ADALET DIVANINDA İNCELENMESİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 17 Kasım 1947 tarihli toplantısında Adalet Divanına mevzubahis mesele hakkında istişari rey sormaya karar ve-
rince, 24 Kasım 1947 tarihinde Genel Sekreterlik, aşağıda aynen zikrettiği-
miz bir nokta Divan Grefyesine müracaat etmiştir:

**«Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğinin Divan Grefyesine gönderdiği
not. 1204-6-2/DP. 24/Kasım/1947**

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Milletlerarası Adalet Divanı Grefyesine hürmetlerini sunar ve bu vesile ile, 17 Kasım 1947 de Genel Ku-
rulca 118 inci içtimada kabul edilen ve ingilizce ve fransızca metinleri aynı
olan, Andlaşmanın 4 üncü maddesinin tefsiri hakkındaki karar suretini yol-
lamakla şeref duyar. Adı geçen kararın son fıkrasına göre, 204,205 ve 206
ncı Güvenlik Meclisi oturumlarında yapılan münakaşaların da 20 ingilizce
ve bir de Fransızca nüshalarını göndermektedir». Parafé. A. S. (12).

Grefye, bu müracaatı aldıktan sonra, Divan statüsünün 66 ncı maddesi-
nin kendisine verdiği selâhiyete istinat ederek, istişari rey isteyen dilekçeyi,
Divan önünde dava açmağa mezun bütün devletlere resmen tebliğ etmiş ve
onlardan mesele hakkında yazılı mütalâalarını istemiştir.

Bir çok Devlet buna cevap vermiş bulunmaktadır. Ehemmiyetlerine bi-
naen bunlardan bazılarını burada zikretmek yerinde olacaktır.

I. Salvador Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığının Divan
Grefyesine gönderdiği mektup. (13)

San Salvador. 21/Ocak/1948

«.....Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 4 üncü maddesinin 1 inci bendi-
ne göre yegâne kabul şartları aşağıda gösterilmiştir:

(11) Bu karar, 2 numara notla işaret edilmiş sayfada aynen alınmış olduğundan, bu-
rada tekrar zikretmek lüzumunu hissetmedik.

(12) a.g.e. s. 8.

(13) a.g.e. s. 15.

- a — Barışsever Devlet olmak;
- b — Andlaşma vecibelerini kabul etmiş olmak;
- c — Bu vecibeleri yerine getirmeye muktedir olmak;
- d — Bunları yerine getirmeye amade olmak.

Son iki şart hassaten Teşkilâtın kararına bırakılmıştır.

Bunun neticesi olarak; Andlaşmanın 4 üncü maddesi gereğince -gerek Güvenlik Meclisine ve gerekse Genel Kurula- bir Devletin Azalığa kabulü için davet edilen Birleşmiş Milletler Azalarından biri, adı geçen maddenin 1 inci bendinde tasrih edilmeyen şartların tahakkukuna, vereceği müsbet rey-i bağlamakta hukuken yetkili değildir. Ve bunun tabii bir neticesi olarak da, kabul talebinde bulunan devlette, aranılan şartların mevcut olduğunu kabul ettikten sonra, alâkadar devletin kabulü için vereceği müsbet reyini, diğer devletlerin de aynı zamanda Birleşmiş Milletlere aza olarak kabulleri şartına bağlayamaz.»

II. Guetemala Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığının Divan Grefyesine gönderdiği mektup. (14)

Guatemala, 23/Ocak/1948

«.....Guatemala hükümeti, Genel Kuruldaki delegesi vasıtasıyla, bir devletten Birleşmiş Milletlere aza olabilmesi için istenilen şartların, Andlaşmanın 4 üncü maddesinde tasrih edilen şartlar olduğunu müdafaa etmiştir. Bunun neticesi olarak, barışsever bir devlet olup da Andlaşma vecibelerini kabul etmiş ve Teşkilâtca bu vecibeleri yerine getirmeye muktedir ve amade olduğuna hükmedilen bir devletin azalığı red edilemez.

Bu sebeple Guetemala hükümeti, delegeleriyle aynı fikirde olduğunu beyan eder.»

III. Kanada Hariciye Vekâletinin Divan Grefyesine mektubu. (15)

Ottawa, 29/Ocak/1948

«.....Kanada hükümeti, -asil azalardan ayrı olarak- Birleşmiş Milletler Teşkilâtına yeni aza alınması şartlarının, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 4 ve 18 inci maddelerinde incelenmiş olduğunu beyan eder. Bu maddeler, Birleşmiş Milletlere aza olabilmek için 4 şart aramaktadır.

Devlette aranılan şartlar:

(14) a.g.e. s. 16.

(15) a.g.e. s. 19.

- a — Barışsever olmak;
- b — Andlaşma vecibelerini kabul etmek;
- c — Bu vecibeleri yerine getirmeye muktedir ve arzulu olduğuna teşkilâtca hükmedilmek;
- d — Güvenlik Meclisinin tavsiyesi üzerine Genel Kurulda mevcut ve oy veren azanın üçte iki ekseriyetile seçilmek.

1945 senesinde yapılan Sanfransisko Konferansında, hali hazır metinde mevcut bulunan şartlara eklenmek üzere Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 4 üncü maddesinin 1 nci bendine bazı eklerin yapılması için teşebbüslerde bulunuldu. Bu teşebbüslerin hiç biri muvaffak olamadı ve şimdi Andlaşmanın 4 üncü ve 18 inci maddelerinde bulunan hükümler, Sanfransisko'da üzerlerinde ittifak edilmiş ve sonradan Birleşmiş Milletler Andlaşmasını tasdik etmiş olan Devletler tarafından tasvip edilmiş olanlardır. İşte bu sebeplerden Kanada Hükümeti, Birleşmiş Milletler azaları tarafından, Birleşmiş Milletlerde azalık için 4 ve 18 inci maddelerde hükmedilenlerden mada bir takım şartların vaz'ının Andlaşmanın hükümlerine muhalif olduğu fikrindedir.»

IV. Yunan Hükümetinin Noktayı Nazarı. (16).

Atina, 2/Şubat/1948.

«.....Sorulan sual hakkında Yunan hükümetinin noktayı nazarı şudur: Andlaşmanın 4 üncü maddesinin birinci bendi: İşbu andlaşma vecibelerini kabul edip bunları yerine getirmeye muktedir ve istekli olduklarına teşkilâtca hükmedilen bütün diğer barışsever Devletler Birleşmiş Milletler Üyesi olabilirler - 17 - derken iki şeyi kasetmektedir.

1 — Birleşmiş Milletler azası olmayan bir devlet, eğer 4 üncü maddenin 1 inci bendinde tasrih edilen şartları yerine getirmezse, Teşkilâtça aza olarak kabul edilemez. Şu halde, gerek Güvenlik meclisinde ve gerekse Genel Kurulda aza olmayan bir Devletin talebi hakkında rey verirken, bu Devlet tarafından 4 üncü maddenin 1 inci bendinde yazılı şartların yerine getirildiğini tesbit etmedikçe, müsbet rey vermek hakkı yoktur.

2 — 4 üncü maddenin 1 inci bendindeki kabul şartlarını bir Devlet yeri-

(16) a.g.e. s. 20 - 22.

(17) «Peuvent devenir Membres des Nations Unies tous autres Etats pacifiques qui acceptent les obligations de la obligations de la présente Charte et, au jugement de l'Organisation, sont capables de les remplir, et disposés à le faire.»

ne getirmişse, 4 üncü maddenin 1 inci bendinde yazılı şartlardan gayri şartlar ileri sürülmeksizin Teşkilât üyesi olmaya hak kazanmıştır. Bu tefsir tarzı herkesin de bildiği veçhile, -Universalité- prensibinin -ki bu prensip Birleşmiş Milletler Teşkilâtının esasını teşkil etmektedir- matûki bir neticesidir ve bilhassa 4 üncü maddenin 1inci bendinin tabii bir neticesidir.

«.....Peuvent devenir Membres des Nations Unies» - «Birleşmiş Milletler azası olabilirler» tabiri, Birleşmiş Milletler azalarının lehde veya aleyhde serbestçe rey verebilecekleri takdir selâhiyetlerinin mevcut olduğu manasına değil, fakat, aza olmayan Devletlerin Teşkilâta aza olmaya hakları olduğu manasına gelmektedir; an şart ki, 4 üncü maddenin 1 inci bendinde gösterilen kabul şartlarını haiz olsunlar.

4 üncü maddenin 1 inci bendinin meydana getirdiği hukukî durum -situation juridique- un doğmatik esasından -fondement dogmatique- mesele tetkik edilecek olursa, bu takdirde düşünüş temeli olarak Andlaşmayı «Enternasyolan Andlaşma» - «Traité international» veya «Anayasa» - «Constitution» olarak alındığı takdirde iş başka türlü hal edilir.

Birinci şık kabul edildiği takdirde, 4 üncü maddenin 1 inci bendinin ihdas ettiği durum, «üçüncü şahıs lehine yapılan akit» - «pactum in favorem tertii» şeklinde telâkki edilecektir; yani zikredilen şartları haiz bulunan aza olmayan Devletler için Teşkilâta aza olmak hakkı doğmuş bulunmaktadır.

İkinci şıkda ise, 4 üncü maddenin 1 inci bendi, Birleşmiş Milletler -Andlaşmasında- Anayasasında meknuz sübjektif bir hakkın yaratıcısı şeklinde telâkki edilecektir ve aza olmayan devletlere zikredilmiş şartları yerine getirmiş oldukları takdirde, Teşkilâta aza olmak hakkını doğuracaktır.

Bu hukukî konstrüksiyonların, biri veya diğeri kabul edilmiş olsun, netice aynıdır ve değişmez. Şu halde:

Gerek Genel Kurulda ve gerekse Güvenlik Meclisinde bulunan Birleşmiş Milletler Azası Devletler, 4 üncü maddenin 1 inci bendinde yazılı şartları haiz olan devlet lehine rey vermeğe mecbur olup, bu kabule muhalefet edemeyecekleri gibi, 4 üncü maddenin 1 inci bendinde yazılı şartlardan gayrisini da ileri sürerek muvafakatlerini de buna bağlayamazlar.»

V. Yugoslavya Hariciye Vekâletinin Divan Grefyesine

Mektubu. (18)

Belgrad, 4VŞubat/1948.

«.....Yugoslavyya Halk Cumhuriyeti Hükümeti Birleşmiş Milletler And-

laşmasının 4 üncü ve 96 ncı maddelerinin metnini ve mânasını gayet sarih addetmekte, ve bu noktayı nazardan hareket ederek, Andlaşmanın 4 üncü maddesinin tefsirini Divandan istiyen kararın aleyhine reyini kullanmıştır.

İleride arzedeceği noktayı nazarlarını mahfuz tutmak şartıyla Yugoslav Halk Cumhuriyeti, aşağıdaki hadise üzerinde Divanın nazarı dikkatini celder:

Yugoslav Halk Cumhuriyeti, 17 Kasım 1947 tarihinde Genel Kurulca itihaz edilen kararın hukukî olmayıp, tamamen siyasî olduğu kanaatindedir. Bu sebepten dolayı Genel Kurulun bu meseleyi Divana sevketmeğe hakkı yoktur. -And. m. 96/1-

Yugoslavya Halk Cumhuriyetinin arzu ettiği, bu meselenin en doğru hal şekli ve bütün neticeleriyle beraber, siyasî bir mahiyet taşıdığına karar verilmesidir.»

Buraya kadar incelediğimiz kısımdan gayet sarif bir şekilde anlaşılacaktır ki, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 4 üncü maddesinin 1 inci bendindeki tabirlerden çıkan ihtilâf, iki veheli bir iddianın ileri sürülmesini tevhit etmiştir: bir takım devletler bu meselenin bir hukukî mahiyet taşıdığını ve binaberin Divandan istişarî mütalâa talep edilebileceğini iddia ederlerken, diğer bir kısım Devletler de bunun tamamen siyasî bir hüviyeti olduğunu ve bundan dolayı da, Divanın selâhiyet hudutlarını aştığını, Meselenin Güvenlik Meclisinde hal edilmesi icap ettiğini ileri sürmektedirler. Bunu hukuk lisanına tercüme etmek istersek, şöyle de diyebiliriz: Andlaşmanın 4 üncü maddesinin 1 inci bendinden Teşkilâta aza olabilmek için vaz edilmiş olan şartlar tahdidî midir, yoksa tadadî midir? Divan da meseleyi bu noktadan incelemiş ve kararında da işaret etmiştir.

KISIM IV.

ADALET DIVANINDA YAPILAN MÜDAFAALAR

Adalet Divanı, evvelce itihaz etmiş olduğu karar gereğince, 22 Nisan 1948 Perşembe günü saat 16.00 da, müracaat etmiş olan Devletlerin şifahî ekspozelerini dinlemek üzere toplandı. (20).

(19) İleride bakınız: Divanın kararı.

(20) Adalet Divanını teşkil eden azalar şunlardır: Başkan, M. Guerra; İkinci Başkan, M. Badevant; azalar: M. Alvarez, Fabela, Hachworth, Winiorski, Zoricic, De Vincher. Sir Arnold Mc Nair, M. Klafstad, Abdel Hamid Badawi Pacha, M. Kaylov, Reod, Hsu Ma, Areveda.

Başkan celseyi açtıktan sonra, Divan Grefyesine Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 17 Kasım 1947 tarihinde almış olduğu kararı okuttu ve ilk önce, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri adına konuşacak olan M. İvan Kerno'ya söz verdi.

M. İvan Kerno, bilmünasibe evvelce bahsettiğimiz ekspozesini yaparak, ihtilâfı doğuran hadisenin kısa bir tarihçesini yaparak, bu mesele münasebetiyle muhtelif devletlerin delegasyonlarınca ileri sürülmüş olan fikirlerin bir hülâsasını vererek Divanı tenvir etmeye çalıştı.

Daha sonra başka delegeler de söz alarak fikir ve kanaatlerini izah etmişlerdir. Şimdi bunları sırasıyla ve muhtasaran göreceğiz.

I. Yugoslav Delegesi M. BATOS'un ekspozesi.

Yugoslav hükümeti, daha evvelce Divan Grefyesine gönderdiği yazılı beyanında ihtilâfın hukukî bir mahiyet taşımadığını iddia etmiş ve meselenin siyasî karakteri üzerinde ısrar ederek, Divandan selâhiyetsizlik kararı vermesini talep etmişti. Bu sefer şifahî ekspozelerinde de, evvelce müdafaa ettikleri fikre muvazi olarak, aşağıdaki iddiaları dermeyan etmişlerdir:

1 — Andlaşmayı tefsir selâhiyetini haiz bulunmayan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, kendi tefsirine mesnet teşkil eden bir tefsir talebinde bulunmuştur. Şu halde, vekile ait olmayan bir selâhiyetin devri bahis mevzuu olamaz.

2 — Adalet Divanı da tefsir selâhiyetini haiz değildir; ancak bunun iki istisnası vardır: Bunlardan biri, Andlaşmayı tatbik ettiği -concret- müşahhas hallerde; diğeri de, müşahhas hukukî bir meseleyi hal etmek için istişarî mütalâa beyan ettiği haldir. Şu halde Adalet Divanı, yalnız müşahhas meseleler üzerinde vazifesini yapmağa devam etmeli ve enternasyonal kanun vazı durumuna gelmekten çekinmelidir.

3 — Genel Kurul, faaliyeti hududları dahilinde bulunan bütün müşahhas hukukî meseleler için istişarî mütalâalar sormakla vazifelidir. Genel Kurulla Güvenlik Meclisinin kuvvetleri arasındaki müvazilik, Genel Kurul'un umumî selâhiyetlerini tayin eden 14 üncü maddeye rağmen, Güvenlik Meclisinin iç ve doğrudan doğruya kendi faaliyetine taallük eden meselelerde Genel Kurulu istişarî rey talep etmekten berî tutar. Niçin? Zira Andlaşma Güvenlik Meclisine karar ittihazı selâhiyetini vermiştir; ki bunun istisnaları, Güvenlik Meclisinin iç tüzüğüne nazaran, Andlaşmada evvelden tasrih e-

dilmiş hallerdir. Güvenlik Meclisi, Genel Kurulun selâhiyeti haricinde olmak üzere, kendi usulünün ne olacağını sormak istemektedir. Yalnız Güvenlik Meclisidir ki, kendi usulünü kendi tayin eder ve selâhiyeti dahilinde bulunan maddeleri tatbik etmekle görevlidir. Şu halde Güvenlik Meclisindeki usul meselesi hakkında Genel Kurulun almış olduğu karar, Andlaşma ile kendisine verilmiş olan selâhiyet hudutlarını aşmaktadır.

4 — İstişarî mütalâa hukukî meselelere inhisar etmeli ve siyasî meselelere tallûk etmemelidir.

Yukarda beyan edilen sebepleri iddia ve müdafaa ettikten sonra Yugoslav delegesi, hükümeti adına şu iki teklifte bulunmuştur:

a — Genel Kurulun kararı ile Adalet Divanına sorulan sualler tamamen siyasî mahiyettedir; bunlar hukukî meseleler değildir; bu sebeple Divanın selâhiyeti haricindedirler.

b — Divan, Andlaşmanın mücerret bir tefsirini yapmakta selâhiyetli değildir; zira bu tefsir, Andlaşmayla kendisine verilen selâhiyeti ve hâkim vazifesinin hudutlarını aşmaktadır. (21).

II. Belçika adına M. Koeckenbeeck'in konuşması.

Belçika delegesi de meseleyi hukukî bir görüş zaviyesinden incelemiş ve neticede hükümetinin görüşünü şu şekilde beyan etmiştir: (22)

«...Hükümetim, Divandan sorulan soruların, Andlaşmanın şartlarına göre tamamıyla hukuki bir tefsir meselesi olduğunda ısrar etmektedir; Divana arz edilen mesele, Andlaşmanın 96 ncı maddesine göre hukukî bir meseledir ve hiç bir sebep Divanı, buna cevap vermekten men edemez. Şu halde:

Gerek Güvenlik Meclisine ve gerekse Genel Kurula, Andlaşmanın 4 üncü maddesinden dolayı, bir Devletin Birleşmiş Milletlere aza olarak kabulü için reyini vermek üzere davet edilen Birleşmiş Milletler Abalarından biri muvafakatini, adı geçen maddenin 1 nci bendinde sarahaten zikredilmemiş şartların kabulüne bağlamakta hukuken selâhiyettar değildir. Bahusus, mevzubahis Devlet tarafından metinde tasrih edilen şartların yerine getirilmiş olduğunu kabul ettiği halde, azalışa kabul edilmesi için beyan edeceği rıza-

(21) a.g.e. s. 90 - 91.

(22) a.g.e. s. 98.

sını, kabul talebinde bulunan Devletle beraber başka Devletlerin de Birleşmiş Milletlere Aza olarak alınması şartına bağliyamaz. (23)

III. Fransa adına Prof. Georges Scelle'in talebi. (24)

Prof. Georges Scelle, uzun beyanatı ile meselenin hukukî ve objektif mahiyetini büyük bir vukufle belirtmiş ve ekpozesinin sonunda Fransa hükümeti adına aşağıdaki talepte bulunmuştur:

«.....1 — Gerek Güvenlik Meclisine ve gerekse Genel Kurula, Birleşmiş Milletlere aza olmak üzere bir Devletin kabulü için, Andlaşmanın 4 üncü maddesi gereğince reyini vermek üzere davet edilen Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Azasından biri, her şeyden evvel, 4 üncü maddenin 1 inci bendinde yazılı şartları nâmzedin haiz olup olmadığını tetkik edecektir. Eğer bu şartlar veya bu şartlardan biri yerine getirilmemiş ise, aza devlet, namzetliğin kabulü aleyhine rey vermek mecburiyetindedir.

2 — Güvenlik Meclisi veya Genel Kurul Azası olan Devlet, 4 üncü maddenin 1 inci bendinde zikredilen şartların namzet tarafından yerine getirilmiş olduğunu müşahede ederse, kabul hakkında her zaman takdir selâhiyeti vardır. Andlaşmanın 4 üncü maddesinin 1 inci bendinde sarahaten zikredilmeyen telâkilere -conception-, kabulü için vereceği reyi bağlamak selâhiyetini hukuken haizdir. Hattâ, maddede vaz edilen şartların yerine getirilmiş olduğunu kabul etse bile, rızasını faydacı görüşlere -conception opportuniste- bağliyabilir.

3 — Bununla beraber takdir selâhiyetinin istimali, keyfi karar almiya karar gidemez. İki veya daha ziyade müstakil namzetlerin mukadderatlarını bir birine bağlamak teşebbüsü, bilhassa selâhiyet tecavüzünün bir hususi tezahür şekli olarak kabul edilmelidir; zira aksi halde, müstakil bir namze-

(23) Ehemmiyetine binaen bunun Fransızca metnini de aşağıya alıyoruz:

«Qu'un Membre de l'Organisation des Nations Unies appelé, en vertu de l'article 4 de la Charte, à se prononcer par son vote, soit au Conseil de Sécurité, soit à l'Assemblée générale, sur l'admission d'un Etat Comme Membres des Nations Unies, n'est pas juridiquement fondé à faire dépendre son consentement à cette admission des conditions non expressément prévues à l'alinéa 1 dudit article. En particulier, il ne peut pas, alors qu'il reconnaît que les conditions prévues par le texte sont remplies par l'Etat en question, subordonner son vote affirmatif à la condition que, en même temps que l'Etat dont il s'agit, d'autres Etats Soient également admis comme Membres des Nations Unies.»

(24) a.g.e. s. 79.

din durumunu tesbit etmeye imkân kalmaz ve bu da Andlaşmanın ruhuna muhalif olur.

Şu halde gerek Güvenlik Meclisine ve gerek Genel Kurula, Birleşmiş Milletlere aza olmak için bir Devletin kabulü hakkında rey vermek üzere davet edilmiş olan bir Teşkilât Azası, mevzubahis Devletin kabulü için vereceği müsbet reyini, diğer devletlerin de kabulü şartına bağlamakta hukuken yetkili değildir.»

Buraya kadar muhtelif devletlerin ihtilâflı mesele hakkındaki görüşlerini tetkik etmiş olduk. Bundan sonraki kısımda da, şahsî bir görüş zaviyesi altında, Andlaşmanın 4 üncü maddesini tetkik edeceğiz.

KISIM V.

ANDLAŞMANIN 4 ÜNCÜ MADDESİNİN TETKİKİ.

Bundan evvelki kısımlarda, ihtilâflı meselenin geçirmiş olduğu safahattı, yalnız Adalet Divanının kararı hariç, tetkik etmiş bulunuyoruz. Buralara, lüzumu halinde atıflar yapmak üzere, şimdi 4 üncü madde dolayısıyla çıkan ihtilâfı tetkik edelim.

Bunu iki kısımda inceleyeceğiz. Her şeyden evvel, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun sorduğu suali tetkik ettikten sonra, ikinci kısımda da, Andlaşmanın 4 üncü maddesinin bir tahlilini yapacağız.

I. Genel Kurul'un sormuş olduğu sual.

Malûm ihtilâf neticesinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 17 Kasım 1947 tarihinde Adalet Divanından şu suali sormuştur:

«Andlaşmanın 4 üncü maddesi gereğince, gerek Güvenlik Meclisine ve gerekse Genel Kurula, bir Devletin Birleşmiş Milletlere aza olarak kabul edilmesi için rey vermek üzere davet edilen Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Azasından biri, mevzubahis maddenin 1 inci bendinde sarahaten tasrih edilmemiş şartları ileri sürerek, vereceği müsbet rey bunların tahakkukuna bağlamağa hukuken yetkili midir?» Sualin buraya kadar olan kısmı esas fikri teşkil etmektedir. Bu umumî ve esas suale bir ikinci kısım eklenmektedir:

«Bahusus, mevzubahis Devlet tarafından metinde tasrih edilmiş olan şartların yerine getirilmiş olduğunu kabul ettikten sonra, vereceği müsbet

reyi, kabul talebinde bulunan Devletle beraber, diğer başka Devletlerin de Birleşmiş Milletlere Aza olarak kabul edilmeleri şartına bağlayabilir mi?»

Sualin ikinci kısmı, umumî olarak sorulan birinci halin hususî ve istisnâî bir şeklini ifade etmektedir.

Meselenin bu şekilde vaz edilmesi, halli icap eden meseleleri ortaya atmaktadır. Her şeyden evvel çözümlenmesi lüzumlu olan bir nokta vardır ki, o da, sorulan sualin, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 96 ncı maddesi uyarınca, hukukî bir mesele olup olmadığıdır. (25)

Mütalâa bir selâhiyet meselesi üzerine sorulmuştur. Yani gerek Güvenlik Meclisinde ve gerekse Genel Kurulda bulunan Birleşmiş Milletler Azası Devletlerden biri, Andlaşmanın 4 üncü maddesi gereğince yeni bir aza kabulü esnasındaki selâhiyeti nedir? Andlaşmanın 4 üncü maddesinin 1 inci bendinde yazılı şartlar dahilinde mi selâhiyeti vardır, yoksa bu şartlara yeni şartlar eklemek selâhiyeti de var mıdır?

İşte ihtilâflı mesele tamamen bir selâhiyet meselesidir. Halbuki nerede bir selâhiyet meselesi bahis mevzuu olursa, orada bir hukukî mesele vardır.

Hakikat halde her hukukî nizamın rolü ve gayesi selâhiyetleri tesbit etmektir; ve hiç bir hukukî nizam yoktur ki, onun içinde bulunan hukuk kaideleri, doğrudan doğruya veya dolayısıyla bir selâhiyete muzaf, veya bir selâhiyeti tanzim edici olmasın.

Şu halde, Divandan sorulan sual bir selâhiyet ve dolayısıyla bir hukuk meselesidir ve bu bakımdan da Divanın yetkisi içindedir.

II. Andlaşmanın 4 üncü maddesi.

Bütün ihtilâf Andlaşmanın 4 üncü maddesinden ve bilhassa bu maddenin 1 inci bendinin tefsir tarzından çıkmaktadır. Bunun için Andlaşmanın 4 üncü maddesini buraya aynen alarak, bir kere daha iyice tetkik edelim. Adı geçen maddenin metni şöyledir:

«Madde 4 —

1 — İşbu Andlaşma vecibelerini kabul edip bunları yerine getirmeğe

(25) Bu noktanın tesbit edilmesinde hayatî bir ehemmiyet vardır. Zira Yugoslav delegesi M. Batos, ihtilâfın siyasi bir mahiyet taşıdığını ve bu sebeple Divanın selâhiyeti haricinde olduğunu iddia etmiştir. Bakınız, s. 228 No: 21.

muktedir ve istekli olduklarına Teşkilâtca hükmedilen bütün diğer barışsever Devletler Birleşmiş Milletler Üyesi olabilir.

2 — İşbu şartları haiz olan her Devletin, Birleşmiş Milletler Üyeliğine kabulü, Güvenlik Meclisinin tavsiyesi üzerine, Genel Kurul kararıyla olur.»

Maddenin tahrir tarzından ortaya çıkan meseleleri tetkik edelim.

A — Her şeyden evvel, bir namzedin kabul edilebilmesi için yerine getirmesi lâzım gelen şartlar, yani kabul şartları nelerdir? Andlaşmanın 4 üncü maddesinin 1 inci bendi aza olabilmek için beş şart aramaktadır:

- a — Devlet olmak;
- b — Barışsever devlet olmak;
- c — Andlaşma şartlarını kabul etmek;
- d — Andlaşma vecibelerine yerine getirmeğe muktedir olmak;
- e — Bunları yapmağa amade olmak.

Bu beş şart, netice itibariyle iki gruba ayrılabilir: İlk üç şart objektif bir mahiyet taşırken, son ikisi daha ziyade subjektif bir karaktere sahiptirler. Diğer bir tabirle ilk üç tanesi hukukî ve son ikisi de siyasî mahiyettedir.

a — **Devlet Olmak:** Her şeyden evvel ancak bir Devletin namzetliği bahis mevzuu olabilir. Şu halde Devletin ne olduğunu tesbit etmek lâzım gelmektedir.

Devlet problemi amme hukuku sahasına giren ve bu disiplin içersinde inceleyen bir mevzu olduğu için burada tetkik edilmesine lüzum yoktur.

Yalnız Devletin ince bir tetkiki yapılmaya bile, enternasyonal hayatta devletten ne anlaşılması lâzım geldiğini de belirtmekten kendimizi varestetamayız.

Andlaşma devletin bir tarifini yapmamıştır. Bununla beraber satırları arasında milletler topluluğunun adâtına uygun ve devletler hukukunca malûm olan Devlete atıflar yapmıştır.

Gerek Güvenlik Meclisinde ve gerek Genel Kurulda yapılan münakaşalar neticesinde bazı delegasyon, Milletler Cemiyetindeki tariflere de imalar yapmışlardır. Yalnız Birleşmiş Milletler Andlaşmasında Devletten bahsederken Koloni veya serbestçe idare edilen -yani kendi kendine- Dominyonlardan bahsedilmemiştir. Bununla beraber bu ayırma ve tefrikin bir değeri de yoktur; zira bu gün Britanya İmparatorluğu camiası içinde Dominyonların diplomatik durumları tamamen değişmiş ve müstakil bir vaziyet almıştır. Şu

halde «kendi kendine serbestçe idare eden» tabiri üzerinde durmak lâzımdır. Çünkü tatbikat sahasında, enternasyonal münasebetlerin idaresinde asıl olan, bu «kendi kendini serbestçe idare etmek» faktörüdür ve sadece bu nazarı itibare alınmaktadır. Yani enternasyonal münasebetlerde hükümran bir devlet olmak kâfidir. İşte bu devletlerdir ki 4 üncü maddenin tefsirinde bahis mevzuu olmaktadır.

b — **Barışsever olmak:** Bu şart, siyasî şartları da kendisinde meczetmiş bulunmaktadır. Her ne kadar bir Devletin barışsever olduğu, enternasyonal hayattaki hareket tarzlarıyla objektif bir şekilde tesbit edilebilirse de, gene bu objektif olma, şartın siyasî olmasına mani değildir.

Barışsever Devlette sulh aşkı o kadar kuvvetli olacaktır ki, icabı halinde onu silâhla dahî müdafaa etmeye ve korumaya amade bulunacaktır. Bu şart Yalta Konferansında kabul edilmiş ve oradan da Birleşmiş Milletler Andlaşmasına geçmiştir.

c — **Andlaşma şartlarını kabul etmek:** Bu şart tamamen ilgili devleti alâ-kadar etmektir. Yalnız şu nokta üzerinde durmak icap eder ki, bu taahhüdün hukukî bir değer taşıması için, bahis mevzuu hükümetin Anayasa hükümlerine uygun olarak yapılması lâzımdır. Yani anayasa muvacehesinde hukukî bir değer ve dolayısıyla de enternasyonal sahada bir hüküm ifade etmelidir.

d — **Andlaşma şartlarını yerine getirmeğe muktedir olmak:** Bu şart, hükümetin hakikiliğine tekabül etmektedir. Yani bir iç politika meselesidir. Hükümet, taahhütlerine yerine getirmek yolunda harekete geçebilecek ve harekete geçtikten sonra da, dahilde hiçbir maniayla karşılaşmıyacak veya bu maniaları yenebilecek kabiliyet ve kuvvette olmalıdır.

Dikkat edilecek olursa bu şart, birinci şarta bağlı bulunmaktadır; şu mânada ki, bu şart Devletin mevcudiyeti şartıdır.

e — Nihayet son şart, Andlaşma vecibelerini yerine getirmeğe amade ve istekli olmak. İşte bu, tamamen politik bir şarttır.

B — Bu şartları bir kere tesbit ettikten sonra, Genel Kurulca sorulan sual muvacehesinde 4 üncü maddeyi tetkik edelim.

Acaba bu şartlara başka şartlar eklenebilir mi? Eklenebilirse hangi şartlar ilâve edilebilir?

İlk önce tesbit edilmesi lâzım gelen nokta, Birleşmiş Milletlere Aza olmak isteyen Devlette, Andlaşmada yazılı bulunan şartların mevcut olup olmadığıdır. Bu ise, her hal ve kârda, politik şartlar da nazarı itibare alındığı

takdirde, bir takdir selâhiyeti meselesidir. Yalnız bu takdir selâhiyeti geniş ve hudutsuz olmayıp, dar ve mahdut bir takdir selâhiyetidir. (26). Şöyle ki, gerek Güvenlik Meclisinde ve gerekse Genel Kurulda bulunan Aza Devletler tam bir hüsnüniyetle -bona fide- 4 üncü maddedeki şartların yerine getirilmediğine kani iseler menfi bir rey vermek mecburiyetindedirler. Bu her iki organda bulunan azalar için, eğer 4 üncü maddenin 1 inci bendindeki şartlar tamamen yerine getirilmemiş ise, hukukî bir mecburiyet ifade eder. (27).

Fakat şimdi asıl mesele, 4 üncü maddenin 1 inci bendindeki şartlar tamamen yerine getirilmiş olduktan sonra, rey vererek olan Devletler, müsbet rey vermeğe mecburmudurlar, yoksa değilmidirler? İşte tesbit etmek istediğimiz en mühim mesele budur.

Bunu tesbit edebilmek için de, metnin hudutları dışına çıkmak ve Andlaşmanın tümü göz önünde tutulmak suretiyle kastedtiği mâna ve ehemmiyetin takdir edilmesi lâzımdır. Yani Andlaşmada meknuz bulunan kollektif iradeyi belirtmek icap eder.

Acaba Andlaşmada mevcut bulunan ruh «universalité» - «Cihanşumulük» prensibinden bir ilham almaktadır? Eğer hal böyle ise, bütün devletler Birleşmiş Milletlere aza olabilecekler demektir.

Andlaşmada -universalité- prensibinin asıl olduğunu zan etmiyoruz. (28) Zira eğer böyle olsa idi. 4 üncü maddenin 1 inci bendinde tasrih edilen beş şarta lüzum kalmazdı; yalnız Devlet olmak şartı kâfi gelirdi. Diğer taraftan Andlaşmanın 6 ncı maddesi de, «Bir Teşkilât Üyesi, işbu Andlaşmada beyan olunan prensipleri devamlı surette ihlâl etmekte ısrar ederse, Güvenlik Meclisinin tavsiyesi üzerine Genel Kurulca Teşkilâttan ihraç edilebilir» demektir. Universalité prensibi ile ihraç keyfiyetinin bağdaşamayacağı da muhakkaktır.

Demek oluyor ki universalité prensibinin red edilmiş olması, 4 üncü maddenin 1 inci bendinde yazılı şartları yerine getirmiş olan Devletin otomatik bir şekilde ve mutlaka üye olarak kabul edileceği fikrini de bertaraf etmektedir.

Şu halde 4 üncü maddenin 1 inci bendinde yazılı şartları yerine getirmemiş olan bir devleti alâkalı organlar red etmek mecburiyetinde oldukları

(26) Hind delegesi, Güvenlik Meclisinin hudutsuz bir takdir hakkı olduğunu müdafaa etmişti.

(27) Prof. Georges Scelle de aynı fikirdedir. Bakınız: Exposé du Prof. Georges Scelle. a.g.e. s. 74.

(28) Yunan hükümeti aksi fikri müdafaa etmektedir. Bakınız: s. 224.

halde, mevzubahis maddede yazılı olan şartları yerine getirmiş olan Devleti de mutlaka kabul etmek mecburiyetinde olmayıp, «opportunité» meselesi bakımından yeni şartlar ileri sürebilirler. (29).

Eğer otomatik kabulü benimseyecek olursak bundan bazı tehlikeler de zuhur edebilecektir.

1 — Bir kere rey verme esnasında bazı devletler, şartların tahakkuk etmiş olduğunu tanımakta tereddüt göstereceklerdir;

2 — Yahut bunun aksine olarak, «opportunité» noktayı nazarından, kabul şartlarını yerine getirmiş olduğundan emin bulunmadıkları bir devletin kabul edilmesi için, bu şartları yerine getirmiş telâkki edeceklerdir;

3 — Bir de şu tehlike vardır: Otomatik kabul benimsenecek olursa Genel Kurulun artık bir tek rolü kalacaktır: ya kabul etmek veya red etmek. Red etmesi halinde, Genel Kurulun bu menfi kararı, Güvenlik Meclisinin kararının bir nakzı ve kontrolü olacaktır

İşte bu üzücü neticeye meydan vermemek için, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının bütün ruhu, «opportuniste» telâkkilere yer vermekte serbesttir.

C — Şimdi son bir meseleye temas etmek isteriz. «Opportunité» noktayı nazarından Aza Devletlerin haiz oldukları takdir selâhiyeti ile keyfi kararı karıştırmamak lâzımdır.

Keyfi karar, hukukun inkârıdır, bir kapristir. Takdir selâhiyetini keyfi karar gibi telâkki etmek onu soysuzlaştırmak demek olup, bütün hukuk lisasında kabul edilen bir tabirle ifade edilmek istenirse, hukukun suiistimali olur. Buna, selâhiyet tecavüzü de denilmektedir.

Hukukun suiistimali veya selâhiyet tecavüzü hukuk adamınca, kanunda yazılı gayeden ayrı bir gayeye müteveccih olarak kanun kuvvetini kullanmağa inhisar eder. Şu halde, kanun adamı şekli selâhiyetine tamamen uygun, kanunca vaz edilmiş usulî formaliteleri göz önünde bulundurarak hareket edebilir; fakat, bununla beraber kanunî bakımdan hiç bir hüküm ifade etmeyen -hukukî netice tevhit etmeyen- hukukî bir tasarrufda bulunabilir. Çünkü bu hareketini, kendisine tahakkuk ettirilmesi için verilmiş selâhiyetlerin gayesine aykırı olarak yapmıştır.

Bu düşünüş yalnız dahilî hukuka ait değildir. Bütün bir hukuk nizamına kabili tatbikdir; zira bu, hukuka uygunluk -règle de droit- kaidesinin basit bir ifadesidir.

Şu halde tetkik etmiş olduğumuz meseleye, hukukun suiistimali veya selâhiyet tecavüzü prensibi tatbik edilecek olursa, takdirî olduğunu kabul etmekle beraber, kabul selâhiyetinin Birleşmiş Milletler müesseselerine ve ruhuna uygun bir gayeye müteveccih olarak istimal edilmesini de kabul etmemiz icap eder. Yani bu selâhiyet, bilhassa başlangıç zamanlarında Birleşmiş Milletleri meydana getirecek olan Devletlerin ahenktar bir teşriki mesai temin etmelerine uygun olarak istimal edilmiştir. Aza bir devletin rey, eğer bu esas istihdaf etmiyorsa, hukukî bakımdan gayri nizamî olduğu aşikârdır.

Demek oluyor ki, hukukun suiistimali veya selâhiyet tecavüzünü tesbit etmekteki kasdımız, Birleşmiş Milletlerin ahenktar çalışmalarını temindir. Eğer, gerek Güvenlik Meclisinde ve gerekse Genel Kurulda selâhiyetini kullanan Devlet mümessili, bu selâhiyetini istimal ile bütün teşkilâtın hareket imkânını durdurursa, orada bir hukukun, selâhiyetin suiistimali vardır. Bu halde, onun selâhiyet ve hukukî kudretinden Birleşmiş Milletler Teşkilâtını işletecek bir âlet olarak değil, fakat bu Teşkilâtı paralize eden bir alet olarak bahsedilir.

İşte ne vakit ki, Birleşmiş Milletler Azalarından biri, kendisine tanınmış olan selâhiyetini, muayyen bir Devletin namzetliğini tesbit etmek için değil de, diğer Devletlerin de aynı zamanda kabulü şartına bağliyerek, bir kelimeyle söylemek istersek, bir pazarlık mevzuu yapması halinde, hukukun suiistimali veya selâhiyet tecavüzü vardır.

Şu halde gerek Güvenlik Meclisine ve gerek Genel Kurula, Birleşmiş Milletlere Aza olmak için bir Devletin kabulü hakkında rey vermek üzere davet edilmiş bulunan bir Teşkilât Azası, mevzubahis Devletin kabulü için vereceği müsbet reyini, diğer devletlerin de aynı zamanda Teşkilöta kabul-leri şartına bağlamakta hukuken yetkili değildir. (30).

Bundan sonraki son kısımda Adalet Divanının bu hususta vermiş olduğu kararı zikredeceğiz.

KISIM VI.

DİVANIN KARARI

Adalet Divanı, 28/Mayıs/1948 de, altı muhalife karşı dokuz rey, kendisine sorulan mesele hakkında aşağıdaki kararı vermiştir:

(30) Prof. Georges Scelle de aynı neticeye varmaktadır. Bakınız a.g.e. s. 76 v.d.

«.....Hakkında istişarî reyi sorulan meseleyi tetkik etmeden evvel Divan, lüzumlu addettiği şu mütalâaları ileri sürmek ister:

Divana sorulmuş olan sual iki kısma ayrılabilir, ki bu ikinci kısım -bil-hassa - bahusus- tabiriyle başlamakta ve birinci kısımda mevcut olan umumî bir fikrin hususî bir tatbikatını muhtevi bulunmaktadır

Sorulan istişarî mütalâa bizzat reyi istihdaf etmemektedir. Reylerini verirken üye devlerin 4 üncü maddede tasrih edilmiş olan kat'î emirlere riayet etmek mecburiyetleri olmasına rağmen, Genel Kurula, her hangi bir azanın reyini verirken bu reye tesir eden ve kafasında tasarladığı sebepler hakkında Divandan mütalâa sorması isnat edilemez. Tamamen derunî olan bu sebepler, tabiatıyla her türlü kontrolden uzaktır. Sual, her hangi bir azanın reyini isharedaki serbestisine de tallük etmemektedir. Bir azanın -rızasını bağladığı- sebep veya sebepler bahis mevzuu ise, şu halde mesele, bu azanın reyini ishar için yapmış olduğu beyanatlara inhisar eder.

17 Kasım 1947 tarihinde Genel Kurulun vermiş olduğu karardan gayet açık ve vazih bir şekilde anlaşılmalıdır ki, Divan, ne bir devletin üye olarak kabulünün bağlı olduğu şartların mâna ve şumulünü tesbit etmek için ve ne de muayyen bir hadisede lüzumlu şartların mevcudiyetini tesbit edecek unsurları belirtmek için çağırılmamıştır.

Görüş teatilerine sebep olan Genel Kurulun kararının esbabı mucibesi, teati edilen görüşlerin iyiliği veya kötülüğü üzerinde reyini beyan etmesi için Divana karşı bir davet şeklinde telâkki edilemez. Meseleye verilen mücerret şekil, bu türlü bir tefsiri bertaraf eder.

Hakikat halde sorulan sual yalnız aşağıdaki noktaya inhisar etmektedir: 4 üncü maddenin 1 inci bendinde mevcut olan şartlar tahdidî bir karaktere sahip midir, şu mânada ki, bu suale verilecek müsbet bir cevap, bir üyenin mevzubahis maddede sarahaten tasrih edilmeyen şartların kabulüne bağlı olmadığı neticesine varırken, menfî bir cevap, bilâkis başka şartların da kabulüne imkân olduğunu âmir bulunacaktır.

Bu şekilde vaziyet tavzih edildiğine göre, sual her iki kısmında da hukukî bir sualdir ve hukukî olmaktan başka bir şey değildir. Bir andlaşma metninin şumulünü tesbit etmek, onda mündemiç kabul şartlarının -tahdidî veya gayrî tahdidî- karakterini tesbit etmek bir tefsir meselesidir ve bundan dolayı da hukukî bir meseledir.

Hiç değilse sorulan sualin siyasî olduğu idia edilmiş ve bu sıfatıyla sual

Divanın selâhiyeti dışındadır denmiştir. Divan, mücerret tâbirlerle yazılmış kendisine vaki bir talebe siyasi bir karakter izafe edemez ve bir Andlaşma metnini tefsir ederken tam mânasiyle hukukî bir vazife yaptığına kanidir. Böyle bir talebi icap ettiren âmiller üzerinde duramayacağı gibi, Güvenlik Meclisinin tetkikine arzedilmiş müşahhas hadiseler dolayısıyla teati edilen görüş tarzlarındaki telâkkilere de bağlanamaz. Divanın vazifesi, meseleyi, kendine tevdi edildiği gibi mücerret cephesiyle tetkik temektir. Hâlihazır vesaikte, ne doğrudan doğruya ve ne de dolayısıyla, müşahhas hadiselere veya hususî telâkkilere bağlı kalamaz.

Divanın, mücerret tabirlerle sorulan bir sual hakkında cevap vermeye selâhiyeti olmadığı iddia edildi. Burada her türlü ispattan âri bir iddia vardır. Andlaşmanın 96 ncı maddesi ve Statünün 65 inci maddesine göre Divan, mücerret olsun veya olmasın, kendisine sorulan her türlü hukukî meselede istişari mütalâa beyan edebilir.

Nihayet Divanın sorulan suale cevap veremeyeceği, zira böyle bir cevabın Andlaşmayı tefsir demek olacağı iddia edildi. Birleşmiş Milletlerin başlıca hukuk organı olan Divanı, her hangi bir durumda, çok taraflı bir andlaşma olan Şartın 4 üncü maddesi muvacehesinde, hukukî vazifesini ifadan men edecek bir kaytın bulunması çok müşküldür, ve hattâ yoktur.

Netice olarak Şartın 96 nci ve Statüsünün 65 inci maddesine istinaden Divan kendisini selâhiyetli telâkki etmektedir ve sorulan suale cevap vermesine mani hiç bir sebebin bulunmadığından emindir.

Bu cevabı formüle edebilmek için her şeyden evvel üye kabulünden bahsedilen 4 üncü maddenin 1 inci bendini hatırlatmak yerinde olur. Bu bend aynen şöyledir:

— İşbu Andlaşma vecibelerini kabul edip bunları yerine getirmeye muktedir ve istekli olduklarına Teşkilâtça hükmedilen bütün diğer barışsever Devletler Birleşmiş Milletler Üyesi olabilirler. —

Demek ki, ileri sürülen ve metinde bulunan şartlar beş tanedir. Bu şartlar:

- 1 — Bir Devlet Olmak;
- 2 — Barışsever olmak;
- 3 — Andlaşma vecibelerini kabul etmek;
- 4 — Bahis mevzuu vecibeleri yerine getirmeğe muktedir olmak;
- 5 — Bunları yerine getirmeğe istekli olmak.

Bütün bu şartlar Teşkilâtın tâkdirine bırakılmıştır. Teşkilâtın takdiri

demek, 4 üncü maddenin 2 inci bendinde tasrih edilen iki organ tarafından tasvip edilmesi ve son bir tahlille de, Azaların takdir ve tasvip etmesi demektir. Sorulan soru, kabul için rey vermek üzere çağrılan her Azanın ferdi idraklerine inhisar etmektedir.

4 üncü maddede zikredilmiş şartların tahdidî veya gayrı tahdidî bir mâna ve karakter taşıyıp taşımadığı hususunda fikrini beyan etmek için çağrılan Divan, her şeyden evvel maddenin tabirlerine bağlı kalmak mecburiyetindedir. 4 üncü maddenin 1 inci bendinin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı mânayı muhtevîdir ve bunlardan birini diğerine mukabil tutmağa ve tercih etmeğe hiç bir sebep yoktur. Zikredilişi ve tabirlerinin seçilmesi bakımından bu bendin metni, hukukî bir nizam tesis etmek isteyen muharrirlerinin fikrini gayet vazıh bir şekilde ifade etmekte ve kabul şartlarını tesbit ederken, kabulün reddi sebeplerini de tasrih etmektedir.

-Membership in the United Nations is open to all other peace - loving States which- ve -Peuvent devenir Membres des Nations Unies tous autres Etats pacifiques- tabirleri, zikredilen şartları şahsında toplamış devletlerin, kabul edilmek için kâfi ve istenilen sıfatlara sahip olduklarını gösterir. Kullanılan tabirlerin asıl mânaları, sıralanan şartların tahdidî bir mâna taşıdığı, buna mukabil beyanî - tadadî — ve misal şeklinde zikredilmediği neticesini tevhit eder.

Metinde yazılı bulunan şartlardan başka ve yabancı şartların kabul edilebileceği ileri sürülecek olursa, Statünün tanzim ettiği nizam ve durum -disposition- mânasını ve kıymetini kaybedecektir. 4 üncü maddenin 1 inci bendinde tasrih edilen şartlar, şu halde, yalnız lâzım şartlar olarak değil, aynı zamanda kâfi şartlar olarak nazarı itibare alınmak zorundadır.

Aynı zamanda, zikredilen şartların askarî had olarak telâkkisi de mümkün değildir, zira aksi halde, siyasî sebeplerin de bu şartlara inzımam etmesi neticesinde, lâzım ve kâfi şartları yerine getiren bir namzedin kabulüne mâni olunur. Böyle bir tefsir 4 üncü maddenin 2 inci bendinde öngörülen şartlar ve tabirlerle -tout Etats premissant ces conditions- any such State-kabili telif olmayacaktır. Böyle bir tefsir, aza devletlere hudutsuz bir takdir hakkı tanıyacak ve tatbikatta bir çok yeni şartların ileri sürülmesi neticesine varacaktır. Böyle bir kuvvet, 4 üncü maddenin 1 inci bendiyle gayrı kabili telif olacaktır; bu madde azalık sıfatı ile prensipler ve Andlaşma vecibeleri arasında gayet sıkı bir münasebet kurmaktadır ki, bu da, bir Devletin aza olarak kabulünde tamamen hukukî bir nizam ve esas meydana getirmektedir. Metnin tabii mânasıyla ifade ettiği tefsirden başka bir tefsir kabul edebilmek için, tayin edilmemiş başka kat'î bir sebebe ihtiyaç olacaktır.

Zaten, bendin ruhu ve lâfzı, prensipleri kabul edip vecibeleri yetine getirmeyi taahhüt etmiş bir devletin alınmasına mani teşkil edebilecek yabancı her telâkkiyi bertaraf etmektedir. Eğer Andlaşmanın metnini kaleme almış olanlar, öngörmüş oldukları şartlara yabancı şartları ileri sürebileceklerini Azalara tanımayı arzu etselerdi, bu halde başka bir tahrir tarzı ihtiyar edeceklerdi.

Divan, metni kâfi derecede sarih telâkki etmektedir; bundan hareket ederek Divan, sarih bir metin bulunduğu takdirde izharî çalışmalarını yapılamıyacağı hakkında Milletlerarası Daimi Adalet Divanının bugüne değin tekrâr etmiş olan içtihadından ayrılmayı arzu etmemektedir.

Bundan ayrı olarak Divanın kabul etmiş olduğu tefsir tarzı, Güvenlik Meclisinin dahili Nizamnamesinin 60 ıncı maddesinde esaslarını bulmaktadır; mevzubahis madde aynen şudur:

— Güvenlik Meclisi, aza olarak kabulünü istemiş olan devletin, barışsever bir devlet, Andlaşma vecibelerini yerine getirmeye muktedir ve onları yapmağa amade olup olmadığını tesbit ettikten sonra bu devletin azalığını Genel Kurula tavsiye eder. —

Bundan şu netice çıkmaktadır ki, 4 üncü maddenin 1 inci bendi, lüzumlu şartların mevcudiyetini tesbit edebilmek için, fiilî durumların tahdidî bir şekilde değerlendirilmesini nazarı itibare almamıştır.

4 üncü maddenin tahrir tarzı, hiç bir fiilî durumun aranılan şartlara irca edilebileceği telâkkisine yer verecek mahiyette değildir. Bu telâkki tarzı, en geniş mânasiyle, zikredilen şartların bünyesinde mevcuttur; hiç bir siyasî sebep mevcut olamaz, yani kabul şartlarına bağlı hiç bir politik sebep nazarı itibare alınamaz.

Gerek 4 üncü maddenin 2 nci bendinden ve gerekse kabulü teklif edenle karar veren organların siyasî karakterlerinden, 4 üncü maddenin 1 inci bendi lehine bir tefsir tarzı istihraç edebilmek için uğraşıldı; ki bu maddeye nazaran öngörülen şartların mevcudiyeti, bir namzet devletin teklifi ve kabulü için lüzumlu şartlardır. Fakat bu, teşkilâtın azası olanlar tarafından 4 üncü maddede tasrih edilen şartlara yabancı, buna rağmen siyasî ehemmiyeti haiz telâkkilerin ileri sürülmesine mani değildir.

Fakat 2 nci bend, kabulün usulünü tesbite inhisar ettiği halde, ilk bend esasa müteallik kaideleri tesbit etmektedir. Bu usulî karakter -se fait- olur - kelimesiyle gayet vazih bir şekilde kendisini belli etmektedir. Bu kelimeler, kabulü karara bağlarken, bendin kabulün yanlış yapılmış -oluş- tarzına inhisar

ettiğini göstermektedir; yoksa bu tabir, ne teşkilâtın hükmünün mevzuunu, ve ne de bu hükmün taşıdığı takdirin mahiyetini göstermektedir; zira her iki meselede, birinci bendde hal edilmiştir. Bundan ayrı olarak Güvenlik Meclisinin -tavsiye - recommandation- sinden ve Genel Kurulun -karar - décision- ından bahsederken ikinci paragraf, her iki organın resmî vazifelerini tesbit etmeyi istihdaf etmektedir; bu iki organ da, lüzumlu şartların yerine getirilip getirilmediğini tesbit ettikten sonra, namzet Devletin kabulü veya ademi kabulü için ancak reylerini izhar edebilirler.

Diğer taraftan bir organın siyasî karakteri, bünyesini tanzim eden ve selâhiyetlerine hudut veya takdirlerine kıstaslar ve ölçüler koyan bir Andlaşmanın tesbit ettiği ahvalden kendisini kurtaramaz. Bir organın, kendi kararlarının âmillerini seçmek serbestisine sahip olup olmadığını anlamak için, bünyesini tanzim eden Andlaşmadaki tabirleri tetkik etmek lâzımdır. Filhakika 4 üncü madde de bu serbestinin cari olduğu hudutları tesbit etmektedir ki, bu hudut, geniş bir takdir hakkını muhtevindir. Şu halde, siyasî organların vazifeleri ile Andlaşmada yazılı şartların tahdidî mahiyetleri arasında hiç bir tenakuz yoktur.

Andlaşmanın 24 üncü maddesi gereğince Güvenlik Meclisince üstlenilmiş siyasî mesuliyetler içersine, Güvenlik Meclisi için olduğu kadar Genel Kurul için dahi, yeni azaların kabulü hususunda hudutsuz bir takdir hakkının bulunduğu esbabı mucibesi aranmak istendi. Fakat, çok umumi olması bakımından 24 üncü maddenin ahkâmı, her hal ve kârda 4 üncü maddede tasrih edilmiş bulunan hususî kabul şartlarını tâdil ve tağyir edemez.

Yukarda ileri sürülen muhakeme tarzı, 4 üncü maddede derpiş edilen şartların tahdidî bir karakter taşıdıklarını sarahaten belli etmektedir.

Sualin ikinci kısmı, bir azanın reyini izhar etmesini, bir namzedin kabul edilmesinde, diğer namzetlerin de aynı zamanda kabulleri şartına bağlayıp bağlayamayacağına taallük etmektedir.

Divanın 4 üncü maddenin tefsiri esnasında kabul etmiş olduğu tefsir tarzına göre mesele mütalâa edilince, böyle bir teklifin - yani başka devletlerin de aza olması şartıyla - yeni bir şart olduğu aşikârdır; zira böyle bir talep ve şartın 4 üncü madde zikredilenlerle hiç bir münasebeti yoktur. Hattâ böyle bir talep tamamen ayrı bir safhaya ait bulunmaktadır, zira bu talep, namzetten istenilen ve yerine getirildiği kabul edilen şartlardan ayrı olarak, namzet devletten değil, diğer aza devletlerden istenilmektedir.

Diğer taraftan 4 üncü maddenin ahkâmı, bütün kabul taleplerinin bir

denemesini ve ferdi bir rey in mevzuunu teşkil etmesini mutazammındır; zaten böyle bir deneme olmadan, muayyen bir devletin lüzumlu şartları yerine getirip getirmediğini tesbit etmek imkânsızdır. Bir namzedin kabulünde müsbet rey vermeyi diğer namzetlerin kabulü şartına bağlamak, metinde mevcut şartların hududu içersinde azaların serbestçe reylerini izhara mani olacaktır.

Böyle bir şartın ileri sürülmesi, 4 üncü maddenin lâfzı ve ruhuyla kabilî telif değildir.

Bu sebeplerden dolayı Divan,

Altı reye karşı dokuz reyle,

Andlaşmanın 4 üncü maddesi gereğince, gerek Güvenlik Meclisinde ve gerekse Genel Kurulda bir adayın aza olarak kabulü hususunda rey vermesi için davet edilen Birleşmiş Milletler Azalarından birinin, mevzubahis maddenin 1 inci bendinde sarahaten öngörülmemiş olan şartları ileri sürerek reyinin müsbet tezahürünü, bu şartların kabulüne bağlamıyacağı kanaatinde dir;

Ve bilhassa aday devletçe metinde tasrih edilmiş olan şartların yerine getirilmiş olması halinde, reyini verecek Teşkilât Azasından biri, bu aday devletin kabul edilmesini, diğer devletlerin de aynı zamanda teşkilâta aza olarak kabul edilmeleri şartına bağlamaz.»